

Kniha epigram

Jan Neruda

calibre 1.12.0

Jan Neruda

Kniha epigramů

PROSLOV KE KNIZE EPIGRAMŮ

A je-li kniha takta jak louka pestrá, Ty,
čtenáři, buď jejím motýlem, jen volně
poletuje tam a sem, a pojednou se někam
jinam ztrácí, v okamžiku zase k té se louce
vrací!

NEDŮSLEDNOS

Kdy matka o své vdavek chtivé dcíři přec
tváří mušku samou chválu říjí, tu mluv
se o matky lásce svaté, kdy ale spiso-

v snaze stejně ryzé sám do novin dá
chválu o své knize, to je prý nestydaté .

BOTY - LIDÉ.

Na nové své boty klejem, na nové se
známé smějem, netrvá v ak dlouhý čas, a
klejem v opak zas.

PŘÁNÍ

Dej, Pane Bo e, Vondráčkovi zdraví, a
Kouřimskému humor lehce hravý, dej
Kubí tovi peněz jako elez, a Tomíčkoví
nápad pov dy pravý, by nikam k lidem pr
výprask si nelez', dej Ondřejovi enu
pěknou, mladou, a věrnos bud' té eny

přední vnadou,dej Komárkovi dlouhá,
dlouhá léta,a Nekutovi v echnu slávu
světa,a mně - e jsem tak hodný ke v em
tady -dej, Pane Bo e, v e to dohromady!

Z TOBOLKY CESTOVATELOVY

e do Svaté se Země ubíráte? Nu ea l
Vás první celník nevysvlíkně z ků e!A
dobrý pozor a na svoji kapsu máte,kdy
vůdce vybíráte, koně najímáte!Jste
ozbrojen? Nu dobře! A k Jeruzalemulze
revolverem je tě vyzrát na ničemu,v ak z
Jeruzalemem kdo se tuze brání,holého
ivobytí často neuchrání.A dobrý pozor na
nosiče, pomahače,na zevlující lid a kluky
prodavače,na ebráky - -. Ji dost,j
ú asem a němý,co je snad samý dareb
té Svaté Zemi?

ANDĚLÍČKOVÉ MURILLOVI

Co je tu andělíčků,co zářivého ruchu,jak
oblak motýlů byvrh' do modrého
vzduchu!

Jsou tvůrkové tak malí:dvě boubelatá
líčka,dvě křídla jako dlaněa má u
andělíčka.

Rád anděla-motýlabych viděl v nebes
pláni,kdy po květinách-pannáchse mlsav
prohání.

On se vidí asi dobře,kde která zvlá tě
lepá,a u se lichotivě jí kolem líček třepá.

A ona ti e stojía bez klopení víček:v dy
chce jen trochu medua je to andělíček!

BURSOVNÍ

Jen pravý id má pravý nos,kdy a la baisse
kdy a la hausse ,ostatním v em to k ho
viz příklad v Rudém moři: id pekuloval
la baisse ,a vskutku astně pro el,v a
jen za ním lez',ten také doufal je tě v
baisse ,a při la hausse a po el.

POSLEDNÍ SVÉHO RODU

Ji vím, proč Mladek ze M eníse ne ení
ne ení:on myslí na důsledek.Rod jeho c
věky rost',měl tedy zdatných mu ů
dost,v ak byl to - samý předek .To spr
chce pan Mladeka být svých předků
zadek.

ENA

Ach, Bože, ena, jaký divný sklad, co při
krásky a co velkých vad! Hned jako
holubice mile svorná, hned dupavá a jako
ješek vzdorná, hned uplakaná, hned zas
jasně smavá, hned toužně lnoucí, hned zas
odmítavá, hned obětivá, zas jak skála
skoupá, hned moudrá věstkyně, zas jako
kachna hloupá, hned bojácná, hned jako
lvice smělá, vždy měnivá jak větrem hnaná
vlna a jako dítě sobectví je plná, ba - jako
dítě celičká a celá a proto k ní jak k dítěti
se shýbám, a na klín беру ji a líbám -
líbám.

TO ADAMOVO EBRO

I.

Všechno je na tělenách hladké a jemné, jako
to hedvábí, jako ta pírká, všechno tak
lákavé, k požitku zvoucí, inu jak - masíček
od ebírka!

II.

Chce lásku mou k tělám za zlé snad
brát? Kdo rozený gourmand, má kotlety
rád!

LIDSKÁ OPATRNOST

Ty jistě usmíváš se, Bože náš, kdy slyš
modlit Otče náš! Buď svatá vůle Tvá
první půle, však abys věděl, jaká je ta
vůle má být, hned na to v moudrém

pohnutídá druhá půle - připomenutí.

ČESKÝ VÝTEČNÍK

Hle - přemýlí! A kývá klidně hlavou. Je spokojen s tou svou po Čechách slávou. Vůak jedna věc ho přece druhdy hněte, ba chytá ho a křechí: e Bileamův o proslul v celém světě, a také jenom řečí.

NAŠE POHOSTINSTVÍ

I.

Vše v Čechách je, čeho jen třeba, je masa piva a chleba, nu všechno, co k chrstu a k hryzu, jen jedno nám schází, to: sůl. A

přece k nám sousedstva půl jak do labu
ene se k lizu!

II.

Cizinec přišel. Honem sem šidli! Abys
spaní nám nevynes'! řídíme. Sedí. My
usneme. Do běla spíme, a kdy se konečně
přec probudíme, ejhle - pan cizinec, jak
kdy tu bydlí! Všechno se hodí mu, vše
mu sluší, všechno nám vyjedl z komory,
sklípku, uzené z komínu, z kurníku slípku,
leží nám v peřinách, z dýmky nám kouří,
pro nás jen panácky očima mhouří. A my
tu stojíme, drbem si uší.

III.

Host do domu, Bůh do domu. Ach neřík
to nikomu! My máme, čert na nás vem
vlohu, v svém domě už dost těch Bohů

Z MODLITBY HORALOVY

(Do pamětníku vychovateli vysokorodých
hrabat)

Marná práce, marné lopocení, marná
trýzeň krve do pocení: skalná půda, tvrdá,
chudá, místo klasů rodí bejl a hlo -tě -ce
těch vý ích le í , ruko bo í.

CHUDOBA

Jsme národ prý jen chudý. Dítě pravdu
pernou! V ak přece je tě kapsy leckde gro
hostí, a není je tě nejhůř u nás s platem. Le
mysleme si náhle jinou minci bernou! e
pojednou by, místo stříbrem, zlatem, se

platilo na příklad: mu nou statečností. Jak
zhub' by národ m íkem! smrskla Praha! Je
kručel aludek nám v nahém těle! A nikde
atóm pýchy! Říci by moh' směledruh
druhu místo Bratře! -: Lumpe nahá!

VÝHODA STARÝCH

Stáří kdy přibejvá, léta se vej í, stává s
co denosamělej í.

V dálce svět hučí, Tysedí v svém
loubí: mů e si zaplakatze srdce hloubi.

POVZDECH

Dvě u i dal nám Bůh do umného zvuků

moře, dvě ruce dal nám též do klopotné
práce tuhé, a dvě nám oči dal, by střelilo
jedno druhé, a dvě nám nohy dal, to
vzájemné ku podpoře - proč nedal srdcí
dvě, nést všechno to světa hoře!?

VĚŘÍM!

Ba věřím plně v stěhování duší každého, dříve
čím byl, a dobře tuší. Jen ptejte se nás
českých básníků: já vsázím hlavu, a se
podívíte, ba ustrnete, bezpečně a živíte, co
bývalo v světě sláviků!

PŘIPOMENUTÍ

Ty díš: Teď věnuju se Apolonu cele! T

přili mnoho - na mou duši:Hyperborejci
Apolonu v oběť milouvdý dali z osla
jenom ui.

LITERÁRNÍ DLOUHKY

Čet' Jste ji básně moje nové? - Ano
příteli!Vak zarazilo mne v nich cosi tuze
Víte-li o první zpěv Vá přepodoben je
Legendě světa? Nu mo ná - náhc
druhý jak by opsánze Salleta - - Snad
mimovolná vzpomínka

- A v třetímKrašiňski o zcela znaly
bo o - mezi kollegy - co kodí dlouhokr

SLIBY

Já poznal kdysi také člověka, jen ve
slibech tak si líbil, e kdy u pak ze svě
odcházel, e brzy zas přijde slíbil.

SCÉNA Z RÁJE

Had

Jazyk můj jde do dvojema -chce si vzít j
ku pomoci, paní ctěná?

Eva

Co ty dvěma, dovedu já jedním zmoci, v d
jsem ena!

DÍTĚTI

Pojď, dítě, nech mne líbat bělost Tvého
čela, nech se rtů Tvých zas víru ve ctnos
pít: a oko Tvé jak slunný rána svit.

Jen blíž! Ji slyším srdéčko Tvé tlouci, a
tak z Tvých do mojích prsou bije, já cítím,
jara proud se slastně vroucí a blahý mír ji
dušičkou mou se lije.

Jsi čisté, svaté - ba Ty's svaté, dítě! Snad
ovšem brzy dost svět potřísní tě hříchy - r
ne - nač teď ta slova pustá, ach zdvihni
honem bílou ručku svojí a zavři jí ta moje
bledá ústa - kdy pijí ze pramene v letním
znoji, zda připomínám sobě při tom s
álem, se pramen pozděj kdes se zmoutí
kalem?

PARFUM

Dnes, matko, rozloží se asi v plném květu, dej vůně - vůně mi, nechť stačí v tomto světě! Tak v ranním soumraku hezounké
kemrá poupě. Vůně na to hned:
nemluv hloupě! Přes celou ulici nechť
sprostá děvka voní, vůně tomu jen, kdo
v touze k ní se kloní!

MY NEBOŽÍ HUMORISTÉ

No - pořádná hloupost! Řekne mnohý, kdo
čet' cos hodně veselého. Ach, zdali pak
slyší jiný autorka dýs úsudku tak zlého!

A musíme přisvědčit v tom sami, my
humoristé prane vlastní: nás skutečně živí
jenom hloupost, a ani ta ne vlastní!

UČ SE MOUDRÝM BÝTI!

Můj milý český jinochu, já v srdci svém
Tě nosím -a proto vřele Tebe zde: uč
moudrým být se! prosím,a najde -li kde
moudrosti řádného učitele,Ty zlíbej ruce,
nohy mu, a oddán buď mu cele!Však
přijde-li Ti učenec ,jen tak vykládat
z lidských zdravých rozumů ni stý mu
nerozumí,Ty neutrácej chvilenky pro
slovní jeho miho ,a hned ho chytň za uch
a kopni ho a vyhod'!

DROBNÉ A IROKÉ

Chceš za iroké drobné obdržeť?Dej lid
celou duši do oběti!Chceš za drobné
iroké?Čiň poklony hluboké!

TĚSTĚNA

Ach, jedno živobytí truchlivé a samé edé
hlo í jen, a druhé zase v samých rů ích
kráčí, to: těstěna e kolo světak lenivě
otáčí. A nebýt půl ji utlučena pověřčivý
napolo, ji vzkřik' bych na tu můru: Chy
kliku, stará parolo, chci také jednou
vzhůru!

ČESKÁ POLITIKA

Vlákénko pavoučí se hravě vzduchem
třese, je odevzdáno větru, a je, kam chce,
nese, a na vlákénku, sotva oku znalý, se
nese pavouček jak puntík malý.

Nahoře v modru orli, plní síly, si hrdě
plujou k určitému cíli a měří cesty mezi

světa díly.

K nim pavouček své hravé vznáší zraky:
- orli, orli - hečte, letím taky!

NEJLEPÍ PŘÍTEL

1.

Můj národe, já беру Tě ji ve ochranu! Ví co? my vyvoláme v Čechách třetí stranu, ku vyvážnutí z bryndy, vlasti na obranu! Můj plán: my spojíme se s mocným potentátem, jen - bez sněmoven vládně velikánským státem. Ji také na e] jsem ho, pracoval jsem ti e, má ří i dva vět í, ne je ruská ří e. V ak nač ta tajn u mohu v echno říci, ná nový spojenec David na měsíci.

2.

Král David v měsíci - nač prázdný o tom
těbot -je pro nás spojencem nejlepším v
světě, nebo :Jsme samý tanec teď a muzil
a sláva, e se a na to v e dnů nocí nedos
ten prý drahý čas jak pták kol u í frnk
ov em David král výborný ku pomoci,on
také proflámuje téměř v echny nocia celý
bo í čas jen na svou harfu brnká.

3.

Vak dejme tomu, e bychom se
pozměnili, ta mysl jehněčí se stala náhle
smělá, vztek vjel nám do prsou, my zuby
vycenili -tu opět David král se hodí pro
nás zcela! Zda není jeho říe jako koule z
děla? Zda kulhá on za novým náím válek
ruchema nezaná í se u dávno plavbou
vzduchem? Zda nemá kurá e víc než jin
mnohý -v dy světu napořád své ukazuje
rohy.

4.

Dřívěj í spojenci jsou láskou svou tak
skoupí, a opou tějí nás, jsme jim prý 1
hloupi , král David ale - bud'me hloupi,
bědno, ba bud'me jako vůl, to je mu pořád
jedno!

5.

Ne, ne, jen ádný dík! Má povinnos to
pouze! Chtěl jsem jen vyhovět nyní í
české touze. Dnes, kdyby někdo řek': Dr
Čechu, se jen sebe! Čech zvolá: Je to
- ty svrchované nebe! Čech s mo nou i
ruce dnes u v ech dveří klepe, a bloudí tak
v dy dál a mní: čím dál, tím lépe. Nu teč
je tě dál! - jsem asten, moha říci: Ne
přítel ná - král David na měsíci!

VELIKONOČNÍ

Kdo sná í ta červená vajíčka? ptá zvěd
se děcko. Mé dítě, zajisté ňáký Čech: te
snáí vecko!

EVANGELICKÁ SKROMNOS SPISOVATELOVA

(Svatý Matou : 28, 34.)

Bože, vyslyš prosbu moji: Staň se, jak to
písmě stojí - Nebe, země jednou
zhynou, moje slova nepominou!

ZMĚNA

Dřív tisk' jsem knihy skok a skok, teď
péro má už tě každý krok, a to se takto dalo:
ve světě as v echno vím, v e pronikám hr
umem svým, tak se mi dříve zdálo: teď ale
za to jistě vím, e toho, čemu rozumím, je
zrovna hanba málo!

ČTENÁŘOVI

Bud' spokojen, kdy z celé velké knihy do
vnímavé Tvé duše slovo padne jedno a
zaklíčí a žene v květ: vždy na počátku
slovo a stal se z něho - celý svět!

LÍTOS

Kdo neumí, ba spíše se umučí, ne proto
shrabovat se naučí! Já neumím, však
upřímně dím hned, že lituju, že jsem pa
Nedovedl, přec jenom přes život a irou
řekuse plave líp, kdy člověk zarost' v
peku.

MODLITBA

Patróně věcí ztracených, ó svatý
Antoníne! -Neboj se, já Tě nezdrím, vím
musíš slyšet jiné,kdybych pak Tebe prosil
měl, bys všechno to mi vrátil,co jsem já,
člověk pitomý, v svém živobytí ztratil(na
příklad srdce dvacetkrát, a stokrát
hlavu),Ty bys v své svaté kancléři měl
náhle pěknou vřavu!Za jednu věc však
prosím přec, té nad jiné mi líto,kdykoli na
ni vzpomenu, mnou celým zatočí
to,vzpomínka pouhá zahání mi z duše
smutek škodný,noci mi mění v denní jas a
každou trpkost sladí -patróně, tu věc zas
vrať - ach vrať ji - bude hodný!čekám ji
svatý - svačoučký - vrať mi jen mojemlá

POŘÁDEK

Otcové naši ve konalidle určité časové

sadby, v úterý tedy na příklad v dy poprav
v echny a svatby.

SHODA

Pod stromem mu si s mu em tuze
naříkali, e ena zřídka věrna. Na stromě
paček s havranem se křičovali, e vrána
tak černá.

VZPOMÍNKA Z MLÁDÍ

Ty miluje tedy? Ví , dobrý můj hochu
matiččin hlas stal se vá ný, zkus myslit :
zdali as milence Tvojíse podobá Anděl
Tvůj Stráný.

A je-li Ti jasno a do hloubí du epři
ka dičkém tváří tahu,pak miluj ji, miluj, a
neopus níkdy,ta jistě Tě dovede k blahu!

SLUNCE A MĚSÍC

Jeden íje jako měsíc:sotva e se trochu
sebral,nabyl trochu plných tváří,u zas
hubne, schne a mizí,a je suchý jako
tří ka,ohnutý jak ebrák kmet.

Druhý íje jako slunce:věčně stejně
boubelatý,plný zlata, plný záře,usměvavý,
spokojený -nebýt na něm trochu
poskvrn,čert by vzal nás ostatní!

ÚTĚCHA

Kdo chce být lidstva učitel a vidí marn
svojich děl, jen nepotra mi v echnu chu
Sám bůh měl stejný osud: hned v první
den řek' Světlo bud'! - a ono není dosu

IVOTY SVATÝCH

Té pánbůh milovník je
památníků .Ka dému člověku dá
čistou blánua člověk na ni pí e, dokud
dý e.To jedno písmo mračné je a smutné,
druhé rdí se studem do krvava,to třetí je
jak samá rů e smává,a čtvrté je tak jasné,
tiché, svaté,a psáno nejčist ím jak bílým
mlékem!Ty bílé blány pánbůh klade
zvlá tě,sám se ívá je sluneční pak nitía
andělům je dává do knihovny.

Co mají stále dělat andělové!?Nu přijdou

čtou a tak se rozzívají, e modré oči
pojednou jim pláčoua lesklé slzy po
tvářích jim kanou,a náhle teplý de tík k
zemi padáa cesty kropí, po krajině bě í,ač
slunce svítí na blankytném nebi.

A člověk dole staví krok a vzhlí í,a vrtí
kulatou svou lidskou hlavou.

OTÁZKA

Kdo bohat, sly í o sobě jen le , v ak p
chudý. Mně nadávali v dy a v udy -to
jsem, ani věda,náramný boháč teda?

MAN ELÉ ADAM A EVA BLÍ NÍ

Pan Blí ný dobrák - cti jej, paní Evo! On
myslí v dy, e sukovitá hůl, je na tom o
le í ití půl, je hotovoučké sladké dřevo.

A paní Blí ná měkká, jako z dýmu. Kdy
zlomí nohu, přijde náv těvou - Ach ka
máme tady bídu svou, já třetí den u ,
pova te, mám rýmu!

PRAVDA!

Proč nazývá stále mne andělem ?
pusku svou jemnou, v dy kdybych se
pojednou stala jím, co dělal bys, zlatý, se
mnou?

BÁSNÍK DEMOKRAT

Raděj umřít beze slávy věnce,zaniknout
rad v dusných vlnách Lethe,ne-li řád mí
titul excellence -díky, Bože, že já nejsem
Göthe!

JAKO NA ZEMI TAK I NA NEBI

Co my lének jsme mívávali v podlebí,jak
asi íti budeme tam na nebi !Ji odpoví
nám na to vědy: Zem hvězda je, je částí
nebe tedy,a lidé vy u teď jste nebe an
tedy víte, co se pak se stane!

Nu dobrá, díky! My u tedy známe, že mí
budem na nebi , jak teď se máme: že v
budem orat, v zimě peří drát, o vestkácl
v dycky patné pivo pít, ve čtyrech
večer si maxla hrát,

od času k času vy í čin i platit, své
chvíle pomluvami zlatit, e ku v em ni
budem hrubi bývat, v ak v účtě hluboké se
před vy ími kývat, e zkrátka třeba tam
zde se chovat -kde hezké děvče, hned s
ním podvádět, kde hezká ínka, hned ji
pilně svádět, a s mu em jejím pak se
pohlavkovat.

DVĚ DRAHÁ MÍSTA

Kdy v cizině steskem se srdce mi
třese, hned ku dvěma místům má du e se
nese sem do vlasti zpátky -jak bleskný íp

A jak ta dvě místa se na mysli vý í, ji sr
se v těle jak v kolébce ti í, a prchají
zmatky a hned je líp.

Ta zvýšena jedna je v lůně dvou strání,ta
výšena druhá je v široké pláni -to rovek r
matky, to hora Říp.

DOSLOV KE KNIZE EPIGRAMŮ

Snad květy jsou na mé louce, je rodí i jin
luh,snad řeči jsou i v té mé knížece, je ře
jiný druh,já odpouštím to sobě a odpoušt
mi Bůh:je louka právě louka, duch lidský
lidský duch.

Zveřejněno s laskavým souhlasem České
čítanky {www.citanka.cz}

(in: Výbor básní Jana Nerudy,
Nakladatelství L. Mazáč v Praze, 1927)

